

להלן נאומו של ח"כ אורי אבנרי להנמקת הסתייגותיו על תקציבי תשעה משרדי-הממשלה שעליהם לא נערכו עד כה ויכוחים מפורטים:

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה. אחרי מיקוח רב, הועמדו לרשותנו חמש דקות, כדי לנמק 96 הסתייגויות לתשעה משרדי ממשלה. כלומר, שלוש שניות לכל הסתייגות, וזה לאחר שלא שיתפו אותנו אף באחת מוועדות-המישנה שלנו בתקציב.

זהו אבסורד, ואין הוא אלא אחד האבסורדים הרבים בדיוני התקציב, שהפכו לטביעת חותמת-גומי פרלמנטרית על דרישות הממשלה. נוכל להזכיר רק סלגרפית כמה הסתייגויות שלנו. רובן נוגעות לרצוננו לצמצם ברבע את תקציב המדינה עלידי מניעת ביוזמים, כפילויות וגזיבים מפלגתיים, ועלידי איחוד תפקידים ומנגנונים.

כך, למשל, אנחנו מציעים למחוק בתקציב כל המשרדים את הסעיפים של מחשבים אלקטרוניים. אנו מציעים לרכוש את הכל במרכז אחד למיכון אלקטרוני כולל, שישרת את כל המשרדים. בדומה לכך אנו מציעים לרכז את כל הפעולות הכספיות של הממשלה באגף החשב הכללי באוצר, כולל כל פעולות המשכורות, התשלומים לספקים וכן הלאה, ולא להשאיר בכל משרד ממשלתי מדורת-שלומים ניפרד.

אנו מציעים לבטל גם את כל סעיפי הפרסומים הפוורים בכל משרדי הממשלה. יש מינהל-הסברה, וכיום יש גם מיניסטרונין לפרופאגאנדה, ואין צורך במשרדי תעמולה בדלניים.

בל יהיו הרבנים פקידי המדינה!

לגבי שאר ההסתייגויות:

● **משרד הדתות:** לפי התפיסה שלנו, המשרד מיותר. הצענו לבטל את כל מחלקותיו. איננו רוצים שהרבנים יהיו פקידי המדינה החילונית, וכפופים לה. איננו רוצים בבתי-דין רבניים, שרעים ודרוויים, על חשבון המדינה, כי אנו רוצים להעביר את כל השיפוט המחייב לבתי-הדין הממלכתיים האזרחיים. אם רוצים לשמור על מסגרת המשרד, לשם סיפוק צורך קואליציוני — די להשאיר כרבע-מיליון לירות לשר, לסגנו ולמנגנונם האישי.

● **משרד החינוך:** הצענו למחוק את כל הסעיפים המתייחסים לחינוך דתי. לא נשלים עם קיום זרמים דתיים, זה הקרוי "עצמאי" וזה הקרוי "ממלכתי". שאינם אלא מכשירי-חינוך מפלגתיים פרטיים.

אנחנו רוצים שיקום כארץ חינוך ממלכתי, הומאניסטי, אחיד לכל, לבני-הדתים ולבני-החילונים, לעברים ולעריבים.

יש למחוק את סעיף התודעה היהודית, במקום למחוק את המחקרים והאקדמיים של ד"ר טמרי ואחרים, המוכיחים מהי התוצאה של סעיף זה — המקנה לאומנות צרת-אופק, אנטי-ממלכתית ואנטי-מרחבת.

תבענו להגדיל את תקציב משרד-החינוך כדי להכתיב חינוך-חינם מגיל הגן ועד גמר בית-הספר התיכון.

● **משרד המשפטים:** הצענו להפחית לירה אחת מהסעיף "חקיקה ותיכונן משפטי". אנו כן, בכנסת, איננו רואים לא יוזמה רצינית של חקיקה וגם לא תיכונן משפטי. אמנם, שמענו הבטחות רוב מפי השר. אבל בשביל הבטחות אין צורך בתקציב.

חוק מן האוויר — זהו הדבר האחרון במדינתנו שנשאר חינם.

● **משרד הדואר:** בנק הדואר הוא מיותר. שירותי הדואר הם למטה מכל ביקורת. תורים מזדבנים ליד האשנבים, ואין יוזמה מינימלית ליעול השירות, שלא לדבר על הגישה החלמאית — ואולי ארכיאולוגית — לשירות הטלפון, שהוא אחד מעמודי-התווך של חברה תעשייתית מודרנית.

המדינה מפגרת לגבי הילדים המפגרים

● **משרד המשטרה:** הצענו להוסיף לירה סמלית לשיקום האסיר. יבוא יום ונבין כי בית-הסוהר שלנו, המלא עתה עד אפס מקום, הוא מוסד ברברי, לא מבחינת התעללות — כפי שהיה פעם — אלא מבחינת הניזון.

מי שנכנסם עבריון מוקרי — יוצא פושע מועד.

מי שנכנסם נורמלי — יוצא פריבטי. אין פעולה

ממלכתית לשיקום האסיר, ומי שיוצא — לרוב

הוא חוזר.

הצענו פעם להעביר את בתי-הסוהר למשרד-הסעד, שבו פוע

לים שירותים פסיכולוגיים, כדי לשים את הדגש על התפקוד

האמיתי של הטיפול בעבריון. אנו חוזרים על הצעה זו.

● **משרד הסעד:** המדינה היא המפגרת בטיפול בילד

המפגר.

שערוויה היא כי במדינת-רווחה מודרנית נאלץ

צום הורים מוכיגורל לסבול גם נזק חומרי, תחת

שכל הנטל החינוכי לילד המפגר (כמו לילד ה-

בריא!) יהיה מוטל על החברה.

מוזר הוא שכיום נאלצים הורים לשלם עבור החזקת ילדם המפגר במוסד ממשלתי

יותר מאשר במוסד פרטי. תופעה מעניינת. אם יש לי עוד דקה, כבוד היושבי-ראש —

— **היו"ר משה סרדינס:** עוד שתי-שלוש דקות.

— **אורי אבנרי:** תודה רבה.

חזני

ועדת החוץ והבטחון — מוסד להשתקה

האבסורד הוא שאין בכנסת דיון רציני על תקציב משרד-הבטחון. בכל פרלמנט בעולם, גם בארצות שאימיות עליהן סכנות של שואה גרעינית טוטאלית — יש דיון פומבי על עיקרי תקציב הבטחון. הסודיות יאה לפרטי-הפרטים, אבל אין היא יאה, במדינה דמוקרטית, למדיניות הבטחונית, ולעיקרי עיצוב מערכות הבטחון. לתפארת המליצה הפורמלית יש אצלנו דיון בוועדת-החוץ-והבטחון, ובוועדת-מישנה משותפת שלה עם ועדת-הכספים.

בענין זה אנו מביעים אי-אמון מוחלט לשתי ועדות אלו. נעשתה קנזויה כדי למנוע לחלוטין את השתתפות הפיטות הקטנות — שהן

האופוזיציה היחידה בכנסת זו — בוועדות אלו. על טיבה של ועדת-החוץ-והבטחון עמדנו כאשר הופענו בפניה בענין פרשת בול, הרבה זמן לפני שהסיעות האחרות מצאו לפתע שכדאי להתריע על ענין זה, שהן עצמן השתיקו אותו עד לאותו רגע.

● **משה ברעם** (מפא"י): רשומה לך זכות-ראשונים. אני מקווה שגם זכות אחרונה, אבל בכל אופן זכות-ראשונים.

● **אורי אבנרי:** תודה רבה. הצענו להפחית לירה אחת מתקציב משרד הבטחון, כדי לסמל את ביקורתנו היסודית על עצם הגישה לעיצוב בטחוננו השוטף היום ומחר.

תן טרמפ לחיל

אנו סבורים כי פירוז המרחב מנשק גרעיני הוא צו האינטרס הבטחוני, וגם מכשיר לקיום מגע והידברות ישירה ראשונה עם ארצות-ערב. לצערנו, לא נערך מעולם דיון על נושא זה במליאת הכנסת.

חותמת גומי פרלמנטרית

הצענו גם להפחית למעלה ממאה-מיליון לירות מן הרזרבות הקשורות בבטחון. איננו יכולים לנמק זאת כאן.

אולם נזכיר את גישתנו העקבית לגבי ביצור הגבול והגנה עליו באמצעות חידושי-אזורים.

התכנית, אותה כיהנו בשם קו מנדוויץ, והמבוססת על הנחיות צבאיות מקצועיות — לא שימשה מעולם נושא לויכוח רציני במליאת הכנסת.

אמנם, הופעל הרעיון פה ושם באופן חלקי, וראינו הצלחות ראשונות. אך הכנסת נשארה אילמת לגבי סוגיה מרכזית זו, בה מתנגשות לא רק הערכות צבאיות מקצועיות, אלא גם גישות פוליטיות ופסיכולוגיות, אשר למען הכרעה בהן קיימת הכנסת.

ומשפט אחרון, כבוד היושבי-ראש: אנו מוחים על שבתקציב משרד-הבטחון אין סעיף להסעת חינם של חיילי צה"ל, בכל כלי התחבורה.

נטלנו על עצמנו את היוזמה לארגון תנועת התנדבות עממית גדולה, במיממה של "תן טרמפ לחייל", אך אין זה משחרר את המדינה מחובתה.

על כך ענה ח"כ מיכאל חזני (מפד"ל), בשם ועדת-הכספים, ביו השאר:

● **מיכאל חזני:** כאשר חברי-הכנסת אבנרי מטפל במשרד הדתות, אין בכך כל הפתעה שהוא מבקש לעקור את הכל. להיפך, אם ישנה הפתעה כלשהי, הרי היא בשניים: למה הוא, בכל זאת, משאיר שטח-מחיה, או שריד, של 250 אלף לירות. חבל על כספי משלם-המסים.

שנית, בגלל זה שיצא הקצף על צרכי-היהודים, מדוע רוצה אתה לקפח גם את המיעוטים, את בתי-הדין השרעיים, את בתי-הדין הדרוזיים וצרכי-הדת אחרים?

הרי אתה דווקא מניף תמיד את הדגל של שוויון-זכויות מלא. בגלל זה שאתה שונא את דתך, אתה רוצה, אגב כך, להביא קרבנות גדולים כל-כך ולקפח גם את המיעוטים? לפחות בזכות המיעוטים תן למשרד הזה לחיות!

● **אורי אבנרי:** יש שוויון. אנחנו רוצים בהפרדת הדתות מן המדינה — כל הדתות.

● **מיכאל חזני:** חברי-הכנסת אבנרי מדבר על קימוצים, ובצדק, וזהו גם מגמת הממשלה, הכנסת וועדת-הכספים. כבר היו קימוצים ניכרים בתקציבים, הרחוקים מלהניח את הדעת, אך הדבר אינו יכול להיעשות בבת אחת, הוא מוכרח להיעשות בהדרגה. הוא נעשה וייעשה ביתר תוקף.

... אשר לפירסומים, אולי כדאי להביא בהודעות זו לדיעת הבית, כי ועדת-הכספים מינתה ועדת-מישנה אשר תנסה לבדוק אם כל הצורורות המונחים על שולחנות חברי-הכנסת ועוד כהנה וכהנה, שכל משרד מתחרה במשנהו כדי להגדילם — האם זה הכרחי? ברור שלא, ויש מקום לקימוצים ניכרים, אך חוקה על הוועדה שתעשה את מלאכתה.

חברי-הכנסת אבנרי הפריז מאד ביחס למצב בבתי-הסוהר, אולם בסך-הכל נכון שפעולת שיקום האסיר רחוקה מלהניח את הדעת, ובמידה שהיא נעשית, היא נעשית בעיקרה בהתנדבות ולא בדרך ממלכתית.

אני חושב שכל הבית יצטרף לכך שצריך למצוא את האמצעים, גם הכספיים וגם הארגוניים והמקצועיים, על מנת שפעולה זו תיעשה ביתר הצלחה ובררך ממלכתית.

... לא אתייחס להשגותיו של חברי-הכנסת אבנרי ביחס לכל יתר המשרדים, שאינם בתחום ועדת-המישנה שעסקתי בה, אלא ברשותך, אדוני היושבי-ראש, אעיר רק שתי הערות:

● **מנדט-פרנס** מחפש לו עכשיו אכסניה בחוג יותר גדול, כדי שהוא עם עוד ארבעה חבריו יוכל להשתתף בוועדות ובכלל להגיע לידי ביטוי על במת הפרלמנט הצרפתי, מפני שכסיעה בת חמשה חברים אין הוא יכול להגיע לכך. לא רק להשתתפות בוועדות אלא לביטוי בכלל, הוא מחפש לו אכסניה במסגרת גדולה יותר, במין גוש כמו גח"ל או דבר דומה לזה.

סיעה של אדם אחד...

● **אורי אבנרי:** יש להם בדיוק אותו אחוז כמו לסיעה שלי.

● **מיכאל חזני:** סיעה של אדם אחד, אפילו כשהיא מייצגת כוח חדש, אינה יכולה לטעון שמגיעה לה הנאה מכמה ועדות. גם בצרפת הפרלמנט הוא די ליברלי והמקורטי.

● **שמואל שורש** (מפא"י): צריכות להיות בחירות אזוריות.

● **אורי אבנרי:** האם אתה בעד בחירות אזוריות?

● **מיכאל חזני:** דבר שני: הייתי רוצה, שנגיע למצב שנוכל לדון בגלוי על תקציב הביטחון, עוד לפני שיגור זאב עם כבש.

בהצבעה על חוק גורלי! הנוכחות לא היתה גדולה יותר כאשר בחרה הכנסת בניציגים לוועדת מינוי הדיינים של העדה הדרוזית. זוהי הצבעה חשאית, וכל הנוכחים הופתעו כאשר הכרזתי בקול רם שאני נמנע. זה גרם להסתככות נוהלית, אך היו"ר הכיר בזכותי למסור הודעה, למרות מחאתו הקולנית של שרהסעד יוסף בורג. נאומי היה קצר ביותר:

● **אורי אבנרי:** כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה. נמנענו מן ההצבעה על פי עקרון הפרדת הדת מן המדינה. הצבעה זו, שהיא התערבות חילונית מובהקת בענייני-הפנימיים של העדה הדתית הדרוזית, מראה בעליל עד כמה דרושה הפרדה זו לכל הדתות במדינה, אף שהיא נוגדת אינטרסים מפלגתיים מפורקים.

נבחרו, כמובן, שני גרורים דרוויים של מפא"י.

Handwritten signature: אורי אבנרי